

Szerkesztői bevezető Gion Nándor *Izidor* című rádiójátékához

A *Hitel* 2019/4. száma közölte Gion Nándor *Latroknak is játszott* című regénytetralógiája harmadik regényének, az *Ez a nap a miénknek* a forgatókönyv-változatát. A hagyatékban talált családtörténeti-történelmi mű a Délvidék Magyarországhoz való visszatéréssel kezdődik, és Bácska 1941–43-as időszakát örökíti meg. A most közreadott, szintén biztos kézzel megírt darab is az író hagyatékából – OSZK Kézirattár, Fond 583 – került elő, és ugyancsak a Délvidéken játszódik, de már a szocializmus kezdeti éveiben.

Az *Izidor* című rádiójáték Gion több prózai művének egyes motívumait súríti drámai erővel: az *Ezen az oldalon*, a *Sortűz egy fekete bivalyért*, az *angyali vigasság* – és azon belül is főként az *Izidor* című novella – több izgalmas része is visszaköszön benne. A hangjátéknak az életműben elfoglalt helye különleges. Gion a nyolcvanas évek végén újból a pályakezdéséhez hasonlóan érzékenyen és merészen nyúlt a politikailag kényes témákhoz is. A pálya első szakaszához hasonlóan a nyolcvanas évek végén született művekben is kevésbé érzékelhető a cenzúrától való szorongás. És éppen a most közreadott mű a fordulópont: az íróban kialakult görcs ezzel az 1986-ban írott és 1987. február 11-én bemutatott hangjátékkal¹ kezdett oldódni, amikor egy olyan ember furcsa öngyilkosságát is nyíltan tematizálta, aki a kommunista rendszernek köszönhette, hogy kirívó büntette után nem érte semmiféle törvényes felelősségre vonás. (A hangjáték azonos című és szintén merész prózai rokona, az *Izidor* című novella, amely Az

KURCZ ÁDÁM ISTVÁN (1982) PhD irodalomtörténész, nyelvész, történész, az Oktatási Hivatal Kommunikációs Osztályának vezetője. Nyelvészként részt vett *A magyar nyelv nagyszótára*, III–VII kötetének szerkesztésében, irodalomtörténészként Gion Nándor munkásságával foglalkozik. Legutóbbi kötete: *Gion Nándor-album* (Horváth Futó Hargitával, Napkút, 2018).

1 A rádióban elhangzott hangjáték itt hallgatható meg: <https://pim.hu/hu/pim-media/gion-nandor>. Az Újvidéki és a Magyar Rádió koprodukciós műsorának alkotói: Bozó László rendező; Dorogi Zsigmond és Fülöp Gábor szerkesztők; Fülöp Gábor dramaturg; Kozák András, Faragó Árpád, Dunai Tamás, Fejes György, Juhász Jácint, Szabó Sándor, N. Kiss Júlia, Légrádi Gergő, Láng Balázs és Szirtes Ági szereplők; Kosárszky Péter és Kovács Katalin hangfelvevők; Bódogh Pál és Pataki Ági zenei munkatársak.

angyali vigasság című regény első fejezeteként is értelmezhető, majd csak 1987 decemberében jelenik meg a *Kortársban*.)

Az eddig nyomtatásban meg nem jelent forgatókönyv szövegét dr. Nagy Géza Gehringer Éva segítségével gépiratból rögzítette. Az ő munkájukat és Gion Eszternek a mű közreadásához való hozzájárulását ezúton is köszöni e sorok írója.

Gion Nándor: *Izidor*

Újvidék, 1986

Szereplők: Vécsey (30–35 éves), Povazsánszki (30–35 éves), Csibri (30–35 éves), Opana (55–60 éves), Morvai (35–40 éves), Velez (55–60 éves), Péntekné (55–60 éves), Tamás (12–14 éves), Burai J. (12–14 éves), Vera (16–18 éves).

Halk zene, éjszaka van. Távoli robbanás hallatszik, majd két pisztolylövés, azután kutyák ugatnak, vonítanak. A zaj lassanként alábbhagy, két erőlködő gyerek szuszogása hallatszik. Tamás és Burai J. egy nagy követ görget.

- Vera: Mit akartok ezzel a nagy kővel?
Tamás: Ez egy szikla. Igazi szikla.
Vera: Hát akkor legyen szikla. De mit akartok vele? És hol találtátok?
Burai J.: Itt találtuk a folyó mellett. El fogjuk görgetni az utcasarokra, oda, a kis eperfa mellé. Amikor sár van, a parasztok felhajtják a szekereket a járdára, és megnyomorítják azt a fiatal eperfát. De ha ott lesz ez a nagy szikla, többé nem mernek felhajtani.
Vera: Egy évig is eltart, mire ti ezt odagörgetitek. És közben teljesen tönkremennek a körmeitek. Hiába gondoztam őket.
Tamás: Sohasem kértünk, hogy gondozd a körmeinket.
Vera: Szeretem, ha szépek a körmeitek.
Tamás: Magadat is gondozhatnád néha. Kócos a hajad. Anyád az éjjel megint kizavart a házból?
Vera: Igen. A góréban aludtam. De hajnalban már nagyon fáztam, akkor kimentem a kertek alá, és a Csibri juhással beszélgettem.
Tamás: Mit tudtál meg tőle?
Vera: Izidor az éjjel agyonlőtte Tarnóczki Balázst, a dohánycsempészt.
Burai J.: Micsoda?
Vera: Kétszer belelőtt.
Burai J.: De hát miért?
Vera: Tarnóczki Balázs vitt egy zsák dohányt Izidornak. Izidor nagyon megörült a dohánynak, de nem akarta kifizetni, ingyen akarta